

N:o 34.

Ank. till Riksd. Kansli d. 13 April 1869, kl. 11 f. m.

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, angående undersökning och utredning, huru det under Konung Carl XI:s tid af rusthållarne sammanskjutna s. k. "reservkapital" blifvit användt.

Till Utskottets handläggning har blifvit öfverlemnad en inom Andra Kammarerna väckt motion (N:o 330), hvaruti Herr *Sven Nilsson* från Malmöhus län anförde att, sedan kort efter indelningsverkets upprättande rusthållarne i riket, till följd af Konung Carl XI:s föreskrift, årligen sammanskjutit medel, hvilka under benämning af "reservkapitalet" skulle användas till rusthållarnes nytta i krigstid, så skall detta kapital, som jemlikt Statskontorets den 26 Augusti 1697 afgifna berättelse då utgjort 526,919 daler 1 öre 10 penningar silfvermynt, sedermera blifvit under Carl XII:s krig användt för andra ändamål än det dermed afsedda; och har motionären i anledning häraf samt under förmenande att rusthållarne således skulle hos Kronan ega en fordran, hvilken borde på ett eller annat sätt räknas dem till godo, föreslagit:

det Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta undersöka och utreda på hvad sätt ifrågavarande kapital blifvit användt, och om det dervid kommit rusthållarne till godo, samt meddela en blifvande Riksdag resultatet af en sådan undersökning.

Bih. till Riksd. Prot. 1869. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 13 Häft.

Af förenämnda, utaf Kongl. Statskontoret i anledning af Carl XI:s död aflåtna underdåniga berättelse, har Utskottet inhemtat, att Konung Carl XI medelst resolution den 10 December 1690 förordnat att som "intet alla rusthållare kunde förstå een sådan huushåldning fööra att dhe i fridliga tider weta något af rustbållets räntor bespara och upläggia, hvaraf dhe i nödfall och krigztider kunde hafva någon understöd till en ny monderingz upsättiande vid den förras afgang, alltså och till att sätta Cavalleriet utij ett så fast stånd i fridliga tider, att ingen feelachtigheet och brist på monderingen uthi ofridliga tider må blifva wid een och annan afgang" skulle "utij fridlige tider af hvar rusthåld åhrligen uppläggias sex dahler silfvermynt, hvilka — af regimentz- och mönsterskrifvarne åhrligen blifva upburne samt — — utij Landt-Ränterijerne insatte under namn af Reserve-kapital"; att samme Konung i bref den 11 Januari 1691 föreskrifvit, bland annat, att sagda kapital skulle "uti Banco på interesse insättias och ej till någre andre usus användas än till vederbörande regiments bästa och understöd", och att berörda kapital den 12 Mars 1696 utgjort 496,167 daler 18 öre 19 penningar silfvermynt.

Visserligen hafva således rusthållarne under tiden emellan 1690 och 1697 för ofvanupptagna ändamål sammanskjutit ifrågavarande s. k. reservkapital, och sannolikt är äfven att detsamma, efter hvad motionären sjelf uppgifvit och komiterades för utredning af frågan om rustnings- och roteringsbesväret afgifna betänkande jemväl innehåller, blifvit under Konung Carl XII:s krig användt; men då omförmälda kapital icke tillkommit genom frivilliga bidrag utan sammanskjutits på grund af Regeringens befallning och således bildats genom en slags beskattningsåtgärd, så torde, äfven om kapitalet skulle, på sätt motionären ansett möjligt, hafva blifvit användt till andra ändamål än afsigten varit, deraf icke följa något berättigande för de nuvarande rusthållarne att i sådan egenskap för medlen äska redovisning; hvadan och då någon eljest i lag grundad fordringsrätt uti förevarande hänseende icke lærer rusthållarne tillkomma, samt den af motionären åsyftade utredning i detta ämne följaktligen synes vara både obehörig och ändamålslös, Utskottet vördsamt får hemställa, att motionen må förklaras icke till någon Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 April 1869.

På Utskottets vägnar:

Alb. Lindhagen.

*Utdrag af Statskontorets underdåniga Berättelse till Kongl. Maj:t den
26 April 1697.*

Och som Hans Högstsahl. Kongl. Maj:t af een särdehles nådig Zele för des Rijkets wälgång och bästa, altjdh skattat det myckna som giordt är för ogiort, så länge Hans Maj:t funnit något återstå, som till landzens bästa kunde förrättas; altså har och Hans Maj:t i synnerheet dragit een nådig omsorg för det, som kan lända till fäderneslandetz försvar, förmedelst Landt-Milicens inrättande på een fast och säker foot. Och ehuruwäl Hans Högstsahl. Maj:t enkannerligen hwad Cavalleriet angår, een sådan jndehlning däröfver i nåder haar låtit författa, att hwart Rusthåldz egendom och Ränta icke allenast nogsamnt kan svara emot een Rustningz åhrliga uppehållande, utan och något där på öfwerskiuta; Dock likwål som Hans Högstsahl. Kongl. Maj:t af een särdehles Kongl. försorg, befahrat, det intet alla Rusthållare kunde förstå een sådan huushåldning fööra, att dhe i fredliga tijder weta något af Rusthälletz Räntor bespara och upläggia, hvar af dhe i nödfall och krigztijder kunde hafva någon understöd till en ny monderingz upsättiande wid den förras afgång, alltså och till att sättia Cavalleriet utj ett så fast stånd i fridliga tijder, att ingen feelachtigheet och brist på monderingen uthi Ofridliga tijder må blifwa wid een och annan afgång; så har och Hans Högstsahl. Kongl. Maj:t igenom des resolution af d. 10 December 1690 i nåder förordnat, det utj fridlige tijder af hwart Rusthåld åhrligen skall uppläggias sex dahler silf.mijnt, hvilka effter ett särdehles deröfver affattat Reglemente, af Regimentz- och Mönsterskrifvarne åhrligen blifwa upburne sampt för hwart och ett Regimentes rächning i synnerheet, uti Landt-Ränterijerne insatte, under namn af Reserve-Capital; och på det samma medel ej måtte där sammastädes stå ofruchtsamme, har Hans Högstsahl. Maj:t igenom des bref af d. 11 Januari 1691, i nåder förordnat, att Kongl. Estatz-Contoiret skulle draga försorg, huru de samma bäst kunde hijt transporterar, och på ofvanbem:te sätt utj Banco på Interesse insättias, hvarest sedan effter Banco-ordningen hwart halfft åhrs Interesse till Capitalet kunde anslås, och till hwart och ett Regimentes nytta förökas. hafvandes Hans Högstsahl. Kongl. Maj:t iämwål i nåder alfwarligen befalt, att ingen, ehoo det och wara må, skall hafva tillstånd den ringaste penningh af samma medel att röra, utan allenast uppå Kongl. Maj:t:z egne nådige Ordres; såsom Hans Kongl. Maj:t och i nåder resolverat, at de samma ej till någre andre Usus skohla använ-

das, än till wederbörande Regimenters bästa och understöd. Och som bem:te Reserve-medel till underdånigst föllie där af, tijd effter annan, effter som de ifrån orterne kunnat inkomma, äro, så mycket möijeligen skee kunnat, utj Läne-Banquen insatte, alt intill des Banquen den resolution fattade, att eij något mer för interesse intaga; och fördenskull hwad effter den tiden ankommit, har måst utj Wexel-Banquen fruchtlöst blifva stående: så är och där af skedt, att een stoor olijkheet för Regimenterne är blefven utj dhe Capitaler, som på Interesse blifvit insatte, effter som hwart och ett Regimentes medel, förr eller senare kunnat inkomma. Fördenskull och Hans Högstsahl. Kongl. Maj:t den 29 Novembris 1695, des Estatz-Contoir i nåder har anbefalt, at upgifva en pertinent upsattz på alla bem:te medel; i så måtto, att hwad på Interesse utsatt är skulle noga separeras ifrån det som står fruchtlöst och at det förra skulle fördehlas Regimenterne emillan lijka, så att det ena Regimentet äfven så stoor summa skulle få för interresserat som det andra, men det fruchtlösa, skulle utbj Kongl. Ränthe-Cammaren insättias i förwahr, emedan det säkrare där sammastädes kan stå, än på någon annan ort. Hvilken fördelning iämwal skulle obserweras wid den besparing som finnes af fördubblingz-Corporals-medlen. Och som bem:te Upsattz sedermer är Hans Högstsahl. Kongl. Maj:t i underdånigheet föredragen; så har och Hans Maj:t sielf den 12 Martij sistl. i nåder een sådan fördehlning där öfver behagat giöra, att de Regimente som A:o 1690 af hwart Rusthåld utlagt 6 Dl. silf.m:t få enskijlt behålla det åhrets Capital i läne-banquen, så att dhe öfrige Regimenterne, som det åhret intet något aflagt, eij blifwa där utaf deelachtige; men hwad som sedan ifrån 1691 inclusive, och de föllianne åhren så i Capital som interesse utfallit är, och nu står utj Läne-banquen för interesse, är sammanslagit utj een massa och utan åtskillnat af Regimente det influtit, således fördehlt, att hwart och ett Regimente af Rijtterijet, är där utaf tillagt des vissa proportion, efter manskappet och rusthållen, likmätigt en af Hans Högstsahl. Kongl. Maj:t egen höga hand underskrefven specification, som här utj Kongl. Estatz-Contoiret förwaras, Bestigandes sig effter den samma till ofvanbem:de datum Cavallerietz fruchtbare Capital uthi läne-banquen till en summa af 190,733 Dl. 17 öre 14 pg. Silf. Mijnt, samt des ofruchtbare Capital i Wexel-banquen 201,417 Dl. 5 öre 19 pg. och utj Landt-Räntherijerne med det inrächnat som för år 1696 borde till den tiden wara erlagdt 75,836 Dl. 30 öre Silf. M:t som hijt transporterats skohle, hwilcket gör tillsammans een Summa af 467,987 Dl. 21 öre 9 pg. Silf. M:t. Men fördubblingz Corporale-Ränthorne stå ofruchtbare utj Wexel-banquen till 27,809 Dl. 31 öre 15 pg. samt utj LandtRäntherijerne 2,941 Dl. 15 öre som äfven giöra tillhoppa en summa af 30,751 Dl. 14 öre 15 pg. Silf. M:t hvar ibland dock de utj Bohuus och Jempteland stående Dragouners Reserve-Capital eij är inrächnat, emedan de det samma för sig aparte behålla; Hvilket äfven bestijger sig till 10,115 Dl. 28 öre 10 pg. fruchtbart Capital utj Läne-banquen samt 14,048 Dl. 1 öre ofruchtbart utj Wexel-banquen och 4,016 Dl. utj LandtRäntherijerne, som

giöra tillsammans 28,179 Dl. 29 öre 10 pg. så att heela summan, så utaf Cavallerietz och Dragounernes fruchtbara och ofruchtbara Reserve-Capitaler som fördubblingz-Corporale-Räntorne sigh till 526,919 Dl. 1 öre 10 pg. Silf. M:mt bestiger, och ehuruväl Hans Högstsahl. Majjt som förberört är, i nåder förordnat, det samma ofruchtbare Capitaler skulle till så mycket större säkerhet utj något hwallf här på Slättet insättias i förwahr, så har likwähl sådant ännu eij kunnat efterkommas, aldenstund de där till förordnade hwallfven eij kunnat som sig bör blifva uplagade och färdige gjorda. Sedan äro och utom desse föromrörde ständige förråd, iämväl åtskillige andra Medell i behåld, på een och annan ort, hvilka Hans Högstsahl. Majjt intet mindre, än de förre, till sine visse Usus destinerat; såsom Regimentz besparingar och beklädningzmedell till en summa af 357,772 Dl. 30 öre Båtsmans besparde medel 9,899 Dl. 11 öre Durchtoz medel 9,746 Dl. 12 öre RiksdagsBevillningar 15,333 Dl. 25 öre Chartae Sigillatae-medel 16,554 Dl. 1 öre S:mt Dödzfalls och Avancementz Besparingar 9,946 Dl. 20 öre och af Confiscations-medell 8,202 Dl. 15 öre förutan dhe 70,000 Rdl. eller 140,000 Dl. Silf. Mijnt, hvilcka till Wildeshuusens lösen äro insamblade, som här effter förmåles, sampt een besparing widh Kongl. Bärgez Collegium af 39,773 Dl. 12 öre 6 pg. Silf. M:t, som wid een och annan förefallande angelägenhet, vid de importante wärken i Bärzlagerna, kan wara wid handen; men af sådanne medel som till een och annan förnödenheet utom förber:de tarfver, kunna röras och angripas, äro nu för tijden allenast 570,310 Dl. 18 öre Silf. Mijnt at tillgå; hvilket alt tillsamman dragit, gör een Summa af 1,849,413 Dl. 18 öre Silf. Mijnt som utj redbara Medell re vera äro till närvarande tijdh i behåld, förutan det som utj Förrådz hwallfvet här uppå slättet är insatt i förwahr och iämväl som ofvanförmält är till ett anseenligit sig bestijger.

Fabian Wrede.

G. Wallrawe.

J. Jeger.

Stockholm den 26

Aprilis A:o 1697.